

Het Nederlandse bosareaal groeit jaarlijks met enkele honderden hectares. Er liggen plannen voor zo'n 20.000 hectare.

*Ook de Nederlandse natuur ontkomt niet aan extreme-
re en warmere weersom-
standigheden. Gemeenten
kunnen meehelpen het
Nederlandse landschap
anders in te richten, zodat
de natuur zich beter kan
redden. Subsidiemogelijk-
heden zijn voorhanden.*

CO₂-vastlegging fina

'Laat duidelijk zijn dat goed klimaatbeleid begint met het beperken van de uitstoot van broeikasgassen', stelt Roelof Balk, directeur van Nationaal Groenfonds. 'Een aanvulling hierop is de aanplant van bossen die CO₂ vastleggen. Bosaanleg met het doel CO₂ uit de lucht te halen, moet het sluitstuk zijn van een geheel aan groene maatregelen. Hoe vruchtbaarder de grond, hoe sneller de bomen groeien en hoe meer CO₂ er wordt vastgelegd.'

Bos in bestemmingsplannen

Nationaal Groenfonds-directeur Balk schat de groei van het Nederlandse bosareaal op enkele honderden hectares per jaar. 'Er liggen plannen voor de realisatie van zo'n twintigduizend hectare. Natuurlijk wil niemand dat ons land één groot bos wordt. Om de Nederlandse CO₂-uitstoot voldoende te compenseren, is ook bosaanleg in het buitenland nodig. We houden ons echter nog niet bezig met grensoverschrijdende projecten met dit doel.'

Wat moeten gemeenten doen voor de

aanleg van bossen die CO₂ vasthouden? 'In bestemmingsplannen kunnen gemeenten aangeven waar op hun grondgebied bos aanwezig moet zijn en blijven', antwoordt Balk. 'Zij kunnen samen met buurgemeenten en de provincie plannen maken voor integrale gebiedsontwikkeling en hierin ruimte voor bos opnemen. Ook kunnen gemeenten afspraken maken met projectontwikkelaars, bijvoorbeeld over rood-voor-groen, ofwel toestemming voor de bouw van huizen in het buitengebied in ruil voor de aanleg van bos.' Belangrijk is verder dat gemeenten kijken naar subsidies voor bosaanleg. Zeker als landbouwgrond in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt omgezet in bos, zijn er mogelijkheden.

Verhandelbare emissierechten

Nationaal Groenfonds draagt ook financieel bij aan de aanleg van nieuw bos. De eigenaar van dit nieuwe bos kan een eenmalige bijdrage van 4.000 tot 6.000 euro per hectare ontvangen,

in ruil voor een contract dat de CO₂-vastlegging voor vijftig jaar regelt. Het bos moet als permanent bos onder de Boswet vallen en dus goed worden beheerd. Balk: 'De CO₂-emissierechten die wij op deze manier verwerven, worden naar verwachting verhandelbaar. Wij kunnen deze rechten dan verkopen aan uitstoters van CO₂ die hun emissie willen compenseren. Op dit moment gebeurt dat nog vrijwillig. Op basis van de Kyoto-afspraken wordt de compensatie van CO₂-uitstoot in stappen internationaal verplicht gesteld. Bedrijven moeten compenseren wanneer hun uitstoot boven een afgesproken plafond uitstijgt.'

De handelswaarde van CO₂-emissierechten hangt samen met diverse factoren. 'De grote droogte in Spanje drijft de prijs op. Door de droogte kan er minder energie uit waterkracht worden opgewekt, waardoor met fossiele brandstoffen gestookte centrales harder moeten draaien. Hierdoor komt er meer CO₂ in de lucht en dat moeten de elektriciteitsmaatschappijen nu al com-

Roelof Balk

Samen aan de slag

'De klimaatverandering heeft twee soorten effecten op de natuur', vertelt Paul Opdam, hoogleraar landschapsecologie bij Alterra en Wageningen Universiteit & Researchcentrum. 'Extremer weer, ofwel sterkere fluctuaties in neerslag en temperatuur, betekenen een grotere onvoorspelbaarheid en daarmee een groter overlevingsrisico voor planten- en diersoorten. Het tweede effect is een gevolg van de temperatuurverhoging: het leefgebied van soorten verschuift naar het noorden.'

Opdam beschouwt het als dé opgave voor het natuurbeleid om ervoor te zorgen dat de diersoorten die naar het noorden opschuiven, in Nederland in een gespreid bedje terecht komen. 'Aan het feit dat ons land ongeschikt wordt voor soorten die van hieruit naar het noorden vertrekken, kunnen we weinig doen. Soorten die zich hier vanuit het zuiden willen vestigen, komen terecht in een sterk versnipperde omgeving met maar weinig geschikte leefgebieden. Kleine leefgebieden maken planten en dieren bovendien extra kwetsbaar voor extreme klimaatomstandigheden. Ze hebben dan weinig ruimte om te overleven. Daar kunnen we wel iets aan doen.'

De oplossing ligt in het versterken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) met grotere, robuuste eenheden en verbindingzones. Daarnaast moet het Nederlandse cultuurlandschap sterker worden 'dooraderd' met groen en water. Natuurgebieden moeten goed bereikbaar zijn voor planten en dieren. 'De regio's moeten dit gaan regelen', bepleit Opdam. 'Een individuele gemeente kan niet zo veel. Samen met hun burens moeten gemeenten werken aan de dooradering van het landschap. Rondom de EHS zouden zij een mantel kunnen ontwikkelen door juist in die gebieden in te zetten op agrarisch natuurbeheer met groen en water. Een multifunctioneel landschap, vol houtwallen en natuurlijk beheerde slootkanten. Met toerisme en verbrede landbouw als economische dragers.'

Eigenaren van bos ontvangen subsidie voor de vastlegging van CO₂. De vastlegging van CO₂ levert emissierechten op die verhandelbaar zijn.

nciert bosaanplant

penseren. Bijkomend gevolg is dat de prijs van groene en niet-groene energie elkaar nog maar nauwelijks ontlopen, terwijl groene energie vroeger veel duurder was dan conventioneel opgewekte energie. Al met al is het weer interessant om te investeren in de opwekking van duurzame energie.'

Aandacht voor venen

Niet alleen bossen leggen CO₂ vast in organisch materiaal. Moerassen en vooral levende, dus aangroeiende venen doen dit ook. 'Met veen moet je je niet te snel rijk rekenen', zegt fysisch geograaf Ko van Huissteden. Als universitair docent aan de Vrije Universiteit Amsterdam is hij actief met moerasonderzoek in Siberië en Nederland. 'Aan de ene kant slaan moerassen CO₂ op, maar bij de afbraak van veen komt weer CO₂ vrij.' Ook andere broeikasgasen kunnen vrijkomen bij de afbraak van veen.

Toch slaat de balans volgens Van Huissteden door in de goede richting. In beginsel blijven er meer broeikasgas-

sen in veen opgeslagen dan eruit ontsnappen. 'Voorwaarde is wel dat we anders met onze veengebieden moeten omgaan', stelt Van Huissteden. 'In de veenweidegebieden in West-Nederland wordt de afbraak van veen al sinds de Middeleeuwen gestimuleerd. Het veen verteert en klinkt in. Als reactie hierop wordt de waterstand verlaagd om weer voldoende drooglegging te krijgen. Enzovoort. Het zal duidelijk zijn dat deze cyclus bijdraagt aan de toename van CO₂ in de atmosfeer. Niet alleen door de afbraak van veen, maar ook door het opwekken van de energie die nodig is om het water steeds dieper weg te pompen. Voor het klimaat is het gunstig om deze cyclus te doorbreken.'

Gemeente en waterschappen

Gemeenten zouden volgens Van Huissteden de vinger aan de pols moeten houden bij peilbesluiten van waterschappen. 'Ze kunnen er alert op zijn dat ze agrarische belangen niet per definitie laten voorgaan boven het algemeen belang.' Naast een zuiniger

omgang met bestaande veengebieden kan de ontwikkeling van nieuwe venen worden gestimuleerd. Van Huissteden: 'Aangroeiende venen slaan CO₂ op. Om hoeveel het gaat, weten we nog niet. Met bomen gaat de CO₂-opslag in het begin sneller, maar op een zeker moment ontstaat in bossen een evenwicht tussen groei en afbraak, terwijl levende veenmoerassen veel langer doorgaan met het vastleggen van CO₂. Op de lange termijn zouden moerassen wel eens meer rendement kunnen opleveren.'

Nationaal Groenfonds

Nationaal Groenfonds financiert natuurontwikkelingsprojecten van Rijk, provincies en gemeenten. De organisatie beheert de subsidiegelden voor natuur- en andere groene investeringen en vult deze aan met private, van banken afkomstige geldstromen. Nationaal Groenfonds versnelt de uitvoering van het natuurbeleid. Meer informatie: www.groenfonds.nl of telefoon (033) 253 98 40